

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de attributis, de visione Beatifica, de scientia Dei, ac
de ejus voluntate, & Providentia

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. unicus. Demonstratur Deum, triplici bonitate esse summè bonum, &
talem per essentiam,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77232)

§. unicus.

Demonstratur Deum, triplici bonitate esse summè bonum, & talem per essentiam.

34. **N**otandum primò: Bonum posse sumi tripliciter. Primò absolutè, seu fundamentaliter, pro eo quod est in se perfectum in suo genere, sive cui nihil deest ex iis quæ ad ejus perfectionem & integritatem requiruntur. Sic aqua dicitur absolutè bona, quia habet omnia accidentia, omnesque qualitates sibi debitas, v. g. colorem, saporem, frigiditatem &c. Unde ad hoc ut aliquid dicatur simpliciter & absolutè bonum, tria debet habere: scilicet existentiam, perfectiones sibi debitas, & suum ultimum finem. Et in hoc sensu usurpat D. Thomas rationem boni, hic in prologo questionis 4. & alibi sepe ubi dicit: *Numquodque secundum quod perfectum est, sic dicitur bonum.* Secundò bonum potest sumi respectivè, seu transcendentaliter; & sub hac ratione consistit formaliter in convenientia cum voluntate, ex qua oritur appetibilitas per modum passionis ad illam consequentis. Tertiò bonitas sumitur pro morali perfectione & rectitudine, quæ res intellectuales, peculiariter bonæ denominantur bonitate morali; idque dupliciter: nimirum vel actuali bonitate, quatenus opera bona moraliter, id est rectè rationi conformia, exercent: vel habitu, & aptitudine quam retinent ad bonè moraliter operandum, quatenus sunt rectè dispositæ per gratiam, & habitus infusos, vel acquisitos.

35. Notandum secundò: Ad rationem boni simpliciter, non solum requiri quòd sit in se perfectum, sed etiam quòd sit sui diffusivum, & perfectivum aliorum, seque aliis communicet, ut docet Dionysius de divin. nom. cap. 4. & D. Thomas 3. parte quæst. 1. art. 1. Dupliciter autem aliquid potest esse perfectivum alterius, & sui diffusivum, scilicet per modum causæ efficientis, dando illi esse, & per modum finis & centri, alliciendo appetitum, eumque perfectè satiando & quietando.

36. Notandum tertio: Aliquid posse dici tale per essentiam duobus modis: Primò ex parte subjecti, secundò ex parte prædicati. Dicitur tale per essentiam primo modo, quando illud ei convenit ex vi suæ essentia, & non ab aliquo extrinseco: sicut homo dicitur per essentiam rationalis. Secundo verò modo, quando non solum ex vi suæ essentia habet aliquam formam, sed etiam eam possidet cum tota plenitudine, & absque ulla limitatione & contractione. Quo pacto, si daretur albedo ab omni subjecto separata, esset talis per essentiam, non solum ex parte subjecti, sed etiam ex parte prædicati, quia careret omni limitativo, & omnem perfectionem albedinis in se contineret. His præmissis.

37. Dico primò, Deum esse summè & essentialiter bonum, bonitate absolutà.

Probat: Bonitas absoluta, ut diximus in primo notabili, consistit in integritate & perfectione rei: Sed Deus est summè & infinite perfectus, omnesque perfectiones imaginabiles, in se formaliter, vel eminenter continet, ut supra ostendimus: Ergo bonitate absolutà, est summè & excellentissimè bonus. Quare Dionysius de divin. nom. cap. 13. affert quatuor rationes, cur Deus sit & dicatur infinite bonus. Prima, quia est ἀπρωτος, id est à se perfectus, & non ab ulla

A causa efficiente, vel formali, sed à simplicissima essentia. Secunda, quia est ἀμειωτος, id est superperfectus, superexcellens, ac excedens omnem perfectionem imaginabilem. Tertia, quia ejus perfectio non potest augeri vel minui. Quarta, quia assidue omnia suo influxu perficit, & ita plenus & superplenus est omnibus bonis, ut veluti fons inexhaustus, perpetuè & incessabili largitione donorum, in omnes creaturas exuberet: iuxta illud Psalmi 103. *Aperiende manum tuam, omnia implebuntur bonitate.* Unde idem Dionysius: *Sicut Sol noster, non cogitatione, aut voluntate, sed eo ipso quod est, omnia illustrat quæ eius lumen pro modo suo capere possunt, sic etiam ipsum bonum, scilicet Deus, omnibus pro eorum captu, totius bonitatis radios emittit.*

Præterea, Deus non solum est perfectivus aliorum in genere causæ efficientis, sed etiam in genere causæ exemplaris & finalis: non solum enim est fons, ex quo omnis perfectio naturæ, in omnia quæ sunt, manat; sed etiam mensura, ex cuius commensuratione ipsa perfectionis ratio pendet, & finis ac centrum, ad quod omnia ingenito pondere tendunt, in quo omnia quiescunt, & in quo est omnis amoris illicium, omnis desiderij consummatio, omnis motionis terminus, omnisque appetitûs satietas.

Dico secundò, Deum etiam esse summè bonum, bonitate respectivà, seu convenientia cum appetitu. 38.

Probat: Deus habet perfectionem sibi maximè convenientem, & necessariò amabilem à se. Est etiam summè bonus, & conveniens creaturis, ut causa, & finis omnium, ut jam declaravimus, & exponit D. Thomas hic quæst. 6. art. 2. & 4. Item quibusdam specialiter est bonus & conveniens: iustis ut amicus, beatis ut fruibilis, studiosis ut causa exemplaris omnis iustitiæ & sanctitatis, penitentibus, ut auctor remissionis & gratiæ: iuxta illud Threnorum 3. *Bonus est Dominus sperantibus in eum, animæ querentibus eum.* Et Psalm. 72. *Quam bonus Israël Deus his qui recto sunt corde!* Ergo Deus est summè bonus, bonitate respectivà, seu convenientia cum appetitu.

Dico tertio, Deum etiam esse summè bonum, bonitate morali. 39.

Probat: Bonitas moralis consistit in perfectione morum, quæ in Scriptura, iustitia vocari solet: Sed in Deo est perfectio morum, sine ullo defectu & imperfectione; ut demonstrat D. Thomas in opusculo de moribus divinis, & eleganter expendit Augustinus lib. 1. contra Adversarium legis & Prophetarum, cap. 20. ubi hæc scribit: *Non enim sicut hominem penitet Deum, sed sicut Deum. Quemadmodum non sicut homo irascitur, nec sicut homo miseretur; nec sicut homo zelat, sed omnia sicut Deus. Penitentia Dei non est post errorem. Ira Dei non habet perturbati animi ardorem: misericordia Dei non habet impatientis miserum cor, unde in latina lingua nomen accipit: zelus Dei non habet mentis livorem. Sed penitentia Dei dicitur, rerum in eius potestate constitutarum hominibus inopinata mutatio: ira Dei est vindicta peccati: misericordia Dei est bonitas opitulantis: zelus Dei est providentia, quæ non sinit eos quos subditos habet, impudè amare quod prohibet.*

Probat secundò conclusio: Bonitas moralis nihil aliud est quam perfecta sanctitas: Sed in Deo est sanctitas perfectissima, & infinita: Ergo

& bonitas moralis. Minor probatur : Sanctitas, ut docent Theologi cum S. Thoma, tria importat, siue ex tribus coalescit : primum est munditia & puritas, sanctus enim græcè dicitur ἅγιος, quasi sine terra; unde Dionysius cap. 12. de diuin. nomin. *Sanctitas est ab omni scelere libera, & omnino perfecta, & ex omni parte immaculata puritas.* Secundum est firmitas, sanctum enim idem significat ac sancitum, seu lege firmatum, unde Ulpianus ff. de diuisione rerum, ait: *Sacra loca sancta esse, quia sanctum est quod sanctificatione aliqua firmatum est.* Tertio sanctitas importat quandam diuino cultui consecrationem, & perfectam conjunctionem cum Deo, quæ fit præcipuè per charitatem. Addit Isidorus libro Etymol. cap. 18. quod sanctus idem significat quod *sanguine tinctus*; eò quod antiquitus illi qui purificari volebant, sanguine hostiæ tingebantur: unde Apostolus ad Hebræos 9. *sine sanguinis effusione non fit remissio*, id est legalis sanctificatio. Hæc autem perfectissimè Deo conueniunt: est enim in primis ab omni scelere labe purissimus, & ab omni terrena contagione feceritissimus: *Mundi sunt enim oculi eius ne videat malum, & respicere ad iniquitatem non poterit*, ut dicitur Abacuc 1. Et Dionysius cap. 1. de diuin. nomin. *Diuina substantia* (inquit) *totis substantiis immaculatè superueniens, ab uniuersa substantia separata est.* Secundò est immutabilis in suis decretis, & in bono constantissimus. Tertio sibi additissimus est, & quodammodo consecratus, & voluntati suæ, tanquam primæ totius sanctitatis regulæ, immobiliter adhærens, à qua nunquam potest deflectere, sicut nec à suo esse; ipse enim est suum velle, sicut & suum intelligere, & esse. Neque etiam illi deest quarta sanctitatis acceptio, quam à sanguinis effusione aliqui desumunt, ut verè ille sanctus sit, qui proprio vel alieno sanguine purificatur: Deus enim, ad totius suæ sanctitatis complementum, voluit humanæ naturæ, quam sibi copulauit, cruore in Circumcisione & Passione effuso, rubescere; & proprio sanguine Christianam sancire disciplinam, nouoque illo titulo, novam sanctitatis prærogativam promereri.

41. Probatur tertio conclusio: Sicut veritas & perfectio naturalis in rebus, consistit in eo quod sint conformes conceptui, seu ideæ mentis diuinæ, ut docet D. Thomas infra quest. 16. ita & sanctitas, seu bonitas moralis, consistit in conformitate cum voluntate Dei, & cum lege æterna: quia sicut diuina idea est origo primordialis omnis perfectionis entitativæ & naturalis, ita & lex æterna, est mensura ac regula omnis perfectionis moralis, & omnis rectitudinis affectûs & moris. Unde cum Deus sibi ipsi maximè conjunctus sit, tum per naturam, tum per affectum amoris; & ipsemet sit sua lex, & sua regula, à qua deviare non potest, sicut nec à sua essentia, est infinitè sanctus & bonus, bonitate non solum naturali, sed etiam morali, & hoc tripliciter. Primò formaliter, ratione conjunctionis, siue potius identitatis suæ voluntatis cum lege æterna, ut iam declarauimus. Secundò objectivè, seu exemplariter, quia est objectum, & regula omnis sanctitatis creatæ, iuxta illud Levitici 19. *Sancti estote, quia ego sanctus sum.* Tertio eminenter & causaliter, quia est fons & principium omnis sanctitatis, & bonitatis moralis, quæ est in creaturis: unde ob triplicem illam sanctitatis prærogativam, Seraphim die ac nocte sacrum

Tom. I.

A illud trisagium, *Sanctus, Sanctus, Sanctus*, ante thronum Dei decantant, ut dicitur Isaïæ 46. vel etiam dicitur ter maximè sanctus, quia est purissimus, & ab omni peccati labe alienissimus; quia immutabilis, & in bono constantissimus; & quia est simplicissimus, sibi que additissimus, iuxta triplicem sanctitatis acceptionem, à nobis suprâ declaratam.

Dico ultimò, Deum esse bonum per essentiam, tam ex parte subjecti, quam ex parte prædicati. 42.

Probatur prima pars: Illud dicitur tale per essentiam ex parte subjecti, quod habet aliquam formam, vel perfectionem ex vi suæ essentiæ, sicut homo rationalitatem: sed Deus est bonus per seipsum, & ex vi suæ essentiæ, iuxta illud Leonis Papæ, *Deus cuius natura bonitas, & opus misericordia.* Unde Tertullianus lib. 1. contra Marcionem: *Deus est seipsò bonus, ex nobis iustus* (intellige iustitiâ vindicativâ) & prior est bonitas Dei secundum naturam, posterior severitas secundum causam: illa propria, hæc accommodata, illa edita, hæc adhibita &c. Et ibidem addit, *Deus de sola bonitate censendus est.* Ubi ponderanda est vis hujus verbi, *censendus*, significat enim, quod diuina bonitas est quasi totius diuinitatis census, & veluti diuini ærarij pretiosissimus thesaurus: iuxta illud Apostoli, *Deus qui dives est in misericordia.* Primus ergo Dei cultus (inquit Seneca) est *Deum credere, deinde Epistola reddere illi maiestatem suam, reddere bonitatem,* sine qua nulla maiestas est. 43.

Secunda pars conclusionis probatur: Esse bonum per essentiam ex parte prædicati, est in se habere totam plenitudinem bonitatis & perfectionis, sine vllò limitativo & contractivo, ut exposuimus in tertio notabili: Sed Deus totam plenitudinem bonitatis, & perfectionis in se possidet, sine vllò limitativo & contractivo, ut constabit ex dicendis articulo sequenti: Ergo est bonus per essentiam, non solum ex parte subjecti, sed etiam ex parte prædicati. Unde Dionysius de diuin. nomin. cap. 1. Deum, *ipsium bonum, & ipsum pulchrum*, appellat. Et Lucæ 14. solus Deus dicitur esse bonus, quia ut notat Augustinus super Psalm. 134. Omne aliud bonum aliò bonum est, solus verò Deus, est seipsò bonus, bonum omnium bonorum, bonum à quo sunt omnia bona, bonum sine quo nihil est bonum, & bonum quod sine cæteris bonum est. *Cur ergo* (exclamat Anselmus) *per multa vagaris homuncio, querendo bona anima tue, & corporis tui? Ama bonum in quo sunt omnia, & satis est: desidera simplex bonum, & sufficit. Pudeat* (addit Augustinus) *cum alia non amentur, nisi quia bona sunt, eis inhærendo, non amare bonum, unde bona sunt.* Cap. 25. pro sol.

ARTICVLVS IV.

De infinitate Dei.

Ad questionem 7. D. Thomæ.

Sicut diuina bonitas, magis à nobis diligèti quàm declarari potest, ita & ejus infinitas, admiratione potius, & silentio, quàm sermone, & discursu explicanda est. Ut enim dicit Cyprianus: *Deus nec videri potest, visu clarior est.* libro quod Neccomprehendi, tactu purior est. Nec estimari, idola non sensu maior est. Et ideo sic eum dignè estimamus, sicut dicitur inestimabilem dicimus. Ut tamen ex hoc

M ij